

Weekendavisen

FOTO: SCANPIX

Arven. Nazismen trives i fjerde generation i visse egne af Sverige. Svensk forsker efterlyser ideologisk beredskab.

SAMFUND

16

FOTO: SCANPIX

Åh, den navle. I skriver elendigt, I ødelægger dansk litteratur. Hårde beskyldninger mod yngre, kvindelige forfattere.

BØGER

1

FOTO: SCANPIX

Landbrug. Sådan ser det ud i dag, og vi har ikke selv skabt det. Det er grundlagt af bønder, som indvandrede sydfra.

IDEER

5

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

Interview. Kristian Thulesen Dahl om islam light, minareter, religionsfrihed, radikalisme og om at være lidt optimist.

SAMFUND

4

Åben dør-princip. De er store som industrianlæg, men ikke engang regeringen kerer sig om kæmpemøllernes placering i landskabet. Siger den ene myndighed nej, siger den anden ja.

Møllerne skal bare op. Nu!

Lene Tranbergs tegnestues visualisering af worst case scenario i Jammerland Bugt. Bygherrerne hævder, at møllerne i realiteten enten vil blive færre eller lidt mindre.

AF POUL PILGAARD JOHNSEN

Den blot 30 centimeter høje og forgyldte vindmølle, som står på Jens Rønnemoes Pedersens spisebord i sommerhuset i første række ved Jammerland Bugt, er beviset på, at han i hvert fald ikke per definition er imod vindmøller: Han fik den, da han gik på pension som leder i vindmølleliganten Vestas.

Men udsigten til, at der om få år kan komme til at stå mellem 40 og 80 op til 200 meter høje møller blot fire kilometer fra kysten og ledsaget af mere end 100.000 hvidt-, gult- og rødt-blitzende advarselsblink fra havmølleparken hver eneste time både nat og dag – ja, det er for meget. Det bliver et tivoli uden lige, og det vil for altid forandre det sarte landskab, som breder sig så smukt foran Jens Rønnemoes' store vinduer: En krum og lav kyststrækning ud mod Storebælt mellem de to næs, Reersø og Åsnæs.

»Hvis man først begynder med så voldsomme anlæg et sted som her, er vi ude på et skråplan,« siger han. Og så:

»Selv som gammel Vestas-mand synes jeg altså ikke, der skal møller, som er skabt til at stå ude på det åbne hav, op så tæt på kysten.«

Der er næppe mange af de 3.000 sommerhusejere i bugten, som er uenige med ham i den sag. Heller ikke tusindvis af

gæster på de i alt fem campingpladser i det attraktive område, men indvendingen ligger lige for: Folk går ind for grøn energi og vindmøller, bare ikke lige når møllerne skal stå i nærheden af dem selv – og derfor skal det straks slås fast, at det ikke blot er naboerne, som nu råber vagt i gevær. Både miljømyndighederne og statens rådgiver i æstetiske spørgsmål, Akademiraadet, advarer mod den storstilede opstilling af enorme vindmøller til lands og til vands – som for eksempel den planlagte i Jammerland Bugt – før der er sket en overordnet planlægning af de massive indgreb i det danske landskab. Men de taler for døve øren, og udbygningen fortsætter for fuld kraft med hjælp fra andre myndigheder, der desperat arbejder for at nå regeringens mål om, at vindkraft skal udgøre halvdelen af elforbruget i 2020.

Her i bugten på Vestsjælland har det udartet helt paradoksalt. Kort tid efter at Jammerland bevidst blev fravalgt af staten som en god placering for kystnære vindmølleparker på grund af de rekreative værdier i området, har staten i skikkelse af Energistyrelsen alligevel givet grønt lys for et projekt, der kan ende med opførelse af en gigantisk havmøllepark netop det samme sted. Det kræver en forklaring:

Med Energiaftalen i marts 2012 besluttede alle Folketingets partier undtagen Liberal Alliance, at der i 2020 skal være opstillet 450 MW kystnære havvindmøller, senere reduceret til 350 MW, hvad der svarer til 350.000 husstandes elforbrug. Kystnære møller står typisk fire til seks kilometer fra kysten og producerer mere strøm end vindmøller på land.

Politikerne lagde vægt på, at der skulle være lokal opbakning til vindmølleparkerne, og især kommunerne blev grundigt hørt. Oprindeligt var der 21 mulige placeringer, som efter en lang og såre demokratisk proces blev barberet ned til seks udvalgte kystnære områder. Her sender staten nu mølleparkerne i udbud, og det foregår på den måde, at DONG, Vattenfall og andre

store energivirksomheder i konkurrence kan byde på, hvor stort et tilskud, de skal have per kilowatt-time for at levere strøm fra vindmøllerne. Den billigste byder får entreprisen, og tilskuddet er typisk mellem 85 øre og en krone per kilowatt-time.

Det var i dette forløb, at Jammerland Bugt blev fravalgt. Først og fremmest fordi Kalundborg Kommune var imod placeringen i det værdifulde område. Kommunen er i forvejen hjemsted for en anden egnet placering, nemlig Sejerø Bugt, som anses for mindre problematisk, og kommunen ville gerne nøjes med den. Hvilket også blev resultatet, da de 21 oprindelige områder til sidst blev til seks, og så var den hellige grav i Jammerland Bugt velforvaret.

Troede man. For pludselig dukkede et privat firma op, European Energy A/S, der samarbejder med en stor canadisk energivirksomhed, og bad Energistyrelsen om tilladelse til at lave en såkaldt forundersøgelse af en vindmøllepark – i netop Jammerland Bugt.

Det kunne lade sig gøre, fordi der ved siden af det statslige udbud eksisterer et såkaldt »åben dør-princip«, hvor enhver kan søge om tilladelse til at bygge kystnære vindmøller, hvis bare de vil gøre det på samme vilkår, som hvis det var møller på land. Hvilket vil sige, at de må nøjes med det samme tilskud som på land, nemlig 25 øre per kilowatt-time. Og så er det pludselig ikke politikere forsamlet i et mødeværrelse på Christiansborg og med blik for den lokale opbakning eller modstand, der bestemmer, men derimod Energistyrelsen. Kommunens holdning til sagen kan man i realiteten springe op og falde ned på.

Det er derfor, Jens Rønnemoes og de andre lokale ejere, der nu har dannet en »modstandsgruppe« i Jammerland Bugt, har omdøbt »åben dør-princippet til åben bagdør.

Selv om Naturstyrelsen i et høringsvar erklærede, at man burde afvente en mere overordnet planlægning, før der gives

tilladelse til nye kystnære anlæg, og selv om Kalundborg Kommune gentog, at man er imod at placere en vindmøllepark i Jammerland Bugt, gav Energistyrelsen alligevel European Energy A/S tilladelse til en *forundersøgelse*.

Det er ikke helt så uskyldigt, som det lyder, for en forundersøgelse er ikke bare for sjov. Under åben dør-princippet er det ikke det offentlige, der skal bekoste den afgørende og meget dyre VVM-undersøgelse af virkningerne på miljøet, men derimod det private firma selv, og de har derfor en juridisk berettiget forventning om at få en endelig tilladelse til at opføre en vindmøllepark, hvis forundersøgelsen viser, at der ikke er natur- og miljømæssige forhindringer.

I undersøgelsen indgår efter reglerne en visualisering af, hvad det vil betyde at opføre de store vindmøller så tæt på land, og netop visualiseringen er alfa og omega. Det er her, man for alvor kan få et indtryk af, hvad vindmøllerne vil betyde for landskabet og området. Alligevel fastslår Energistyrelsen selv i 2011 i *Rammer for kystnære havmøller og mindre havmølleparker* side fem, at det ansøgende firma faktisk har et juridisk krav på efterfølgende at få en endelig tilladelse »selv om der ikke er taget hensyn til visuelle forhold«.

Forespurgt om dette erklærer Energistyrelsen i denne uge over for Weekendavisen, at »det er en fejl, der har indsneget sig i en bisætning,« og at visualiseringerne selvfølgelig spiller en rolle for den endelige afgørelse. Det tror Brian Hebel Andersen, der er advokat for sommerhusejerne, ikke på:

»Jeg tror ikke, det er en fejl. Det bliver kaldt en fejl, fordi det nu pludselig kommer offentligt frem som et demokratisk problem. Jeg tror, at virkeligheden er, at et projekt ikke kan falde alene på visualisering, selv om det burde være afgørende.

FORTSÆTTES SIDE 7

19

2015

BEAUTÉ PACIFIQUE

PARADOXE SERIEN
INDEHOLDER DE SUPER-POTENTE
”RØDVINS” INGREDIENSER,
DER BLIVER MERE OG MERE
FOKUS PÅ I EFFEKTIVE
ANTI-AGE PRODUKTER.

Se forhandlere og shops på
www.beaute-pacifique.com

Made In Denmark
Udviklet og produceret i Danmark

NYHED
BODY-OIL

BEAUTÉ PACIFIQUE
CRÈME PARADOXE

MØRKELYGTE:

**40 FOREDRAG
KLOGERE**

Aftenmøde tirsdag den 12. maj kl. 19 - 21.30
Vartov, store sal, Farvergade 27, København K

Jesper Tynell har været rundt i landet med sin bog Mørkelygten, der sætter spot på embedsværkets rolle i demokratiet. Jesper opsummerer på de mange input fra læsere, embedsmænd og andre.

Deltagelse: 50 kr., 20 kr. for studerende.

TILMELD DIG PÅ **deo.dk**

DEO Tlf. 70 26 36 66 EU-debat – mere spændende – mindre fastlåst. Støttet af EuropaNævnet

**CELEBRATE A
MOTHER'S LOVE**

HUSK MORS DAG D. 10. MAJ

AMAGERTORV, 1160 KØBENHAVN K
FISKETORVET, 1560 KØBENHAVN V
FRB.C SHOPPING, 2000 FREDERIKSBERG

PANDORA
UNFORGETTABLE MOMENTS

FORTSAT FRA FORSIDEN

Møllerne skal bare op. Nu!

I VVM-redegørelserne for de områder, som staten selv har udpeget, står der faktisk, at vindmøleparkerne vil have væsentlig påvirkning ikke blot på kysten men helt inde i landet. Alligevel anbefaler man, at projekterne gennemføres,« siger han og konkluderer:

»Jeg bliver mere og mere overbevist om, at staten vil have sine mål for grøn energi opfyldt og 'sælge' det som en succes. At staten vil stå sig 'pænt' ved kun at udbyde sine egne projekter med lokal opbakning, men at det samtidig bekommer staten ganske vel, hvis ikke-statslige projekter, altså under åben dør-princippet, bidrager til at opfylde disse mål, fordi statstilskuddet her er mindre, og man her kan se bort fra, om der er lokal opbakning og negative miljømæssige konsekvenser.«

Sensationelt

Åben dør-reglerne er i virkeligheden skabt med henblik på mindre forsøgsprojekter, og ingen havde vist regnet med, at de også kunne bruges til at anlægge store vindmøleparker, fordi tilskuddet per kilowatt-time er så lavt.

»Da vi lavede energiaftalen i 2012, havde vi ikke forestillet os, at nogen ville komme og gøre det på den måde,« siger den radikale energiminister Rasmus Helveg Petersen.

»Det er sensationelt, hvis det kan lade sig gøre, men det er et udtryk for, at møllerne efterhånden er blevet så billige, at det kan betale sig. Det er en god udvikling. Vi får løst et miljøproblem til en god, lav pris, og jeg ser intet problem i det,« siger han.

Skal der være økonomi i det for private virksomheder, er beliggenheden afgørende. Det er hundedyrt at føre strømmen fra havet ind over land og koble det på el-nettet, og derfor er beliggenheden i Jammerland Bugt ideel. Det er nemlig tæt på Asnæsværket, der nu har lukket energiproduktionen, men transmissionsinstallationerne er intakte, og her kan strømmen fra havmøleparken kobles til.

Landskabeligt er prisen til gengæld høj, mener Lene Tranberg, der af de lokale modstandere er blevet bedt om at vurdere projektet i Jammerland Bugt. Både som privat arkitekt og som rådgiver for det offentlige har hun beskæftiget sig med store infrastrukturelle projekter, og hun er ikke i tvivl:

»Den foreslåede placering af op til 80 havvindmøller på en størrelse over 150 meter tæt ved kysten vil i al fremtid ændre landskabet radikalt – fra unik natur til et industrielt landskab. Såvel det visuelle indtryk som støjgenerne fra så mange møller samlet på et sted vil for altid og uopretteligt ændre totaloplevelsen af denne unikke vestvendte kyststrækning. Såvel i dagslys som efter mørkets frembrud, hvor møllernes lys vil fremhæve deres tilstedeværelse markant.«

Hun mener, at begrebet *kystnære havvindmøller* indeholder en selvmodsigelse:

»Havvindmøller har en størrelse, der gør dem uforenelige med de sarte danske kystlandskabers skala, men derimod velegnede til placering langt fra land på det åbne hav, deraf navnet. Det åbne hav fremstår i sig selv skalaløst og kan derfor

meget bedre inkorporere møllernes meget store skala, fremfor når de opleves i sammenhæng med omgivende kyster.«

Fanatikerne

»Sæt dog for helvede havmøllerne ud på havet!«

Den pensionerede elektroingeniør Peder Pedersen, der har sommerhus i Mariendal syd for Aarhus, udtrykker sig kortere end arkitekten, men meningen er vist den samme.

»Når folk søger myndighederne om tilladelse til at stille en flagstang op ved vandet, får de afslag, men samtidig vil fanatikerne plastre bugten her til med vindmøller. Ingen tænker på, hvad de er ved at ødelægge,« siger han.

Vi er taget til Østjylland, for også her er der åbnet en dør for et projekt, som møder stor lokal modstand:

»Aarhus Bugt er om muligt endnu mere lukket end Jammerland. Hvis møllerne kommer op, vil der stå et otte kilometer langt og 150 meter højt stakit gennem halvdelen af bugten,« siger Ole Ørnstrand, da vi er nået over til Helgenæs på den anden side af bugten. Ligesom på Vestsjælland blev området her fravalgt under den statslige udpegnings af velegnede områder.

»Aarhus Bugt blev netop udeladt efter den offentlige screening, fordi det er et område med lukkede kyster, og så er der alligevel nogen som forsøger sig det samme sted via et åben dør-princip, som jeg snarere vil kalde en åben ladeport. Det er absurd,« siger Ørnstrand.

»Nogen« er i denne sammenhæng det lokale energiselskab NRGi, som Ørnstrand og de andre modstandere har kæmpet imod i tre år. Nu ser de lys forude. For det første ser økonomien i projektet alligevel ikke ud til at være så god som forventet. For det andet blev den hidtidige formand for NRGi, Søren Egge Rasmussen, der også er folketingskandidat for Enhedslisten, i forrige uge under generalforsamlingen vraget til bestyrelsen i energiselskabet.

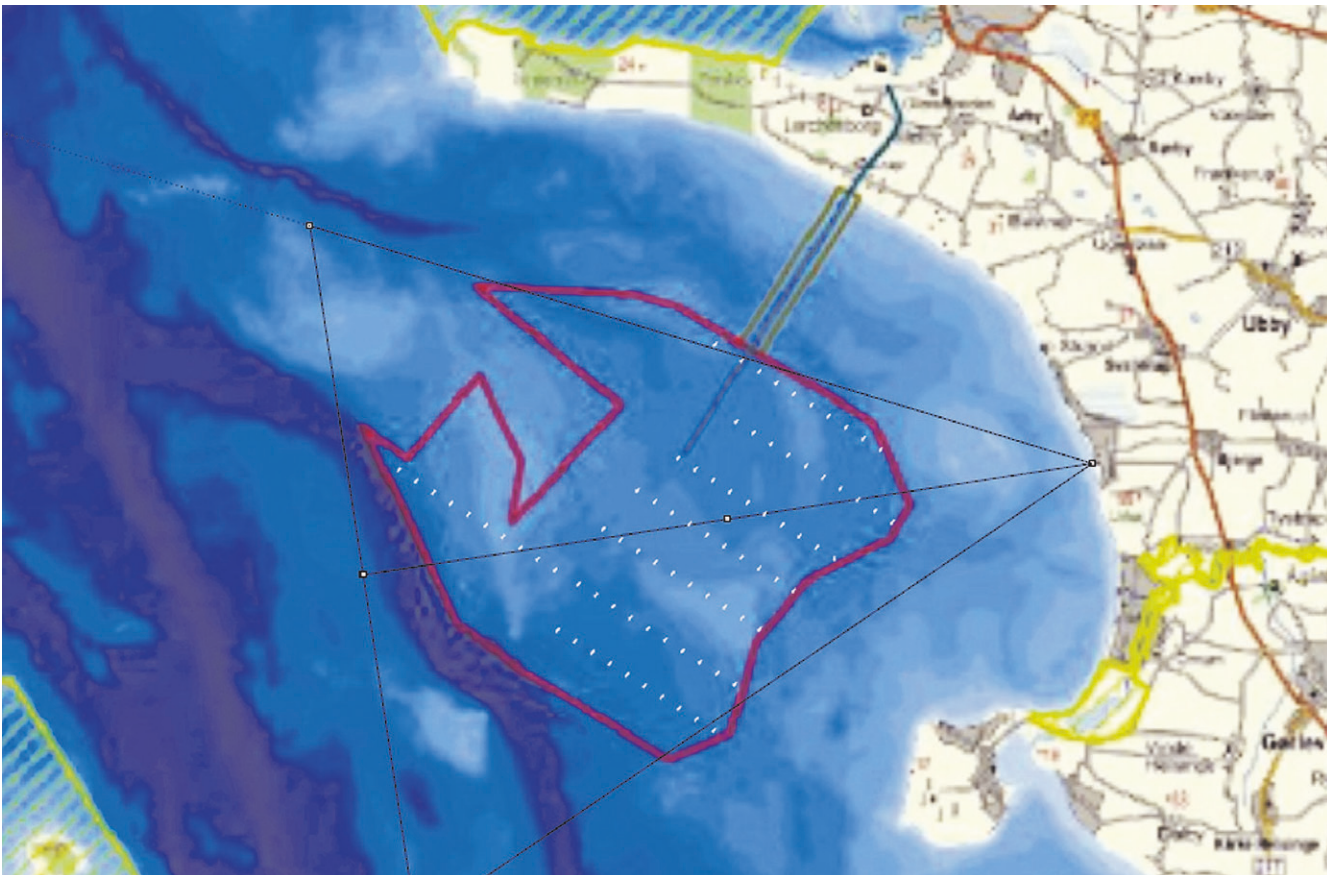
»Vi har medvirket til at få ham smidt ud og få valgt nogle andre. Nu er der kommet en ny bestyrelse og et nyt repræsentantskab, som vi håber vil slå projektet ihjel,« siger Ørnstrand. Og til sidst:

»Meget af det kan henføres til De Radikale og den nuværende energiminister, der jo forsøger at få femdoblet antallet af vindmøller, og så er ethvert andet hensyn tilsyneladende forsvundet.«

Et spørgsmål om smag

Bevæger vi os fra Vestsjælland og Østjylland og op i helikopterperspektiv, ligger landet således: For at nå målene om bæredygtig energi breder vindmøllerne sig i disse år hastigt ud over det hele, både til lands og til vands. Overordnet planlægning er der til gengæld ikke meget af, og allerede i 2013 skrev Akademiraadet, der er statens rådgiver i æstetiske spørgsmål, i en udtalelse:

»Energiplanens omfang og møllernes størrelse nødvendiggør, at Danmark ses som en helhed, så placeringerne sker under hensyntagen til både landskab og optimalt udbytte af energikilden. Regeringen har bedt kommunerne udpege vindmøllefelterne,

Møllerne i Jammerland Bugt vil række over 65 kvadratkilometer svarende til stort set hele bugten undtagen de fire kilometer brede bræmmer med frit vand mod kysten.

men møllernes synlighed i landskabet rækker langt ud over kommunegrænserne. Derfor opfordrer Akademiraadet til, at der lægges en samlet plan, der med et kvalificeret overblik sikrer den visuelle helhed på det danske landskab, hvor vindmøllerne indpasses æstetisk bedst muligt.«

Akademiraadet konstaterer, at vindmøller med højder på op til 150 meter eller højere er at sammenligne med industrianlæg og er store elementer at indpasse:

»De elementer, som hidtil har karakteriseret landskabet, vil komme til at syne mindre sammen med de nye møller. Eksempelvis er de nye vindmøller op til fem gange højere end skovenes træer og vil fremover dominere landskabet, også på fjern afstand. Et andet eksempel er vore middelalderkirker, som danner *landmarks* i det åbne landskab, oftest med markant placering på bakker og højdedrag eller som fixpunkter for veje. Denne identitetsskabende strukturering og prioritering af landskabet vil blive udfordret af de betydelig højere, roterende vindmølleanlæg. Støtteordningernes udformning/struktur medfører, at andre hensyn end æstetik og vindressourcerne afspejles, når der udpeges møllefelter. De generose energitilskud motiverer ansøgerne og baner vej for opstillinger på mindre egnede lokaliteter. Kommunerne planlægger ud fra, at der er en investor, med fare for tilsidesættelse af andre hensyn.«

Akademiraadet efterlyser en national helhedsplan, så det ikke alene bliver op til lokalpolitiske og private kommercielle investorer interesser at afgøre, hvor vindmøllerne skal stå. Hvis vindmøllerne for eksempel bliver koncentreret i velplanlagte industriparker eller i områder, hvor der i forvejen er store, infrastrukturelle anlæg, undgår man, at hele landet bliver antastet af møllernes »markante, visuelle dominans«.

Energiminister Rasmus Helveg Petersen medgiver, at der fra statens side ikke er en samlet overordnet plan om vindmøllernes placering:

»Det er op til det kommunale selvstyre, ligesom andre store tekniske anlæg som veje, gylletanke og grusknusemaskiner også reguleres af kommunerne, men vi har dog overordnede regler om økonomisk kompensation og om, at afstanden til nærmeste nabo skal være fire gange møllens højde,« siger han.

Modsat Akademiraadet mener ministeren ikke, at der er behov for en mere overordnet planlægning.

»Jeg er ikke enig med rådet. Vi har valgt politikere, som giver tilladelserne ude i kommunerne, og jeg er ikke klogere på, hvor man skal placere en vindmølle, end en kommunalbestyrelse.«

Ifølge Rasmus Helveg Petersen er vindmøllerne »rygraden i et bæredygtigt samfund uden luftforurening. Vi gør det her af en grund.«

Resten er et spørgsmål om smag, mener han: »Kernen i diskussionen, herunder udtalelser som den fra Akademiraadet, er, om man kan lide at se på vindmøller eller ej. Det er som bekendt individuelt. Jeg har altid været glad for at se hvide sejle, når jeg kigger ud over horisonten. Jeg kan også godt lide at se på vindmøller. Så kan man jo se vinden i landskabet.«

Højtlesning

Hvis De er abonnent, kan De høre Poul Pilgaard læse artiklen på Lydavisen.dk

KVARTALET'S SMAGEKASSE

Weekendavisen

Læsernes vinklub

RHEINGAU RIESLINGS OPRINDELSE

SMAGE
KASSE
MAJ

Rheingau er Riesling. Det er her Riesling kommer fra og avlerne er verdensmestre i netop den drue. Vinene fremstilles med stor forskellighed på trods af kun én druesort. De er frugtige, milde, fyldige, afbalancerede og frem for alt smagfulde på en meget besnærende måde. Og så er dette lille vinområde noget af det mest oversete af os nordboer. Tag et kort ophold i Rheingau næste gang du skal gennem Tyskland. Der er stor fare for at du bliver begejstret. Både maden og vinene er værd at køre efter, og naturen er noget af det smukkeste i hele landet.

SE MERE PÅ www.weekendavisen.dk/vinklub

Weekendavisen

LÆSERNES VINKLUB ADMINISTRERES AF VINOVENUE:

VINKLUBBEN
VINOVENUE
SIDEN 2002

Vi importerer vin direkte til vores medlemmer. Priserne ligger typisk på 50-150 kr pr. flaske. Alle vine er personligt udvalgt, så du får et bredt indtryk af mangfoldigheden i hvert enkelt distrikt.

